

Az Ige növekedése

Lekció: Róm. 6.1-11
Textus: ApCsel. 11.19-30, 13.1-3

2009. máj. 17.
Gazdagrét

A missziói gyülekezet élete és titka

Az antiókhiai gyülekezet születését és életét mutatja be a ma olvasott szakasz. Az alaptételünk a következő: az antiókhiai gyülekezet missziói gyülekezet – és mint ilyen, mércéje (de nem mintája) minden mai gyülekezetnek. Az Apcselben a misszió kibontakozásában meghatározóbbá lesz, mint a jeruzsálemi anyagyülekezet, hiszen innen indul majd Pál és Barnabás vezetésével az a pogányok közötti misszió, amire Jézus felhatalmazta a követőit: „*Erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt, egészen a föld végső határáig.*” (ApCsel. 1.8) Az Ige növekedésének, terjedésének döntő lépcsője e gyülekezet megszületése és megerősödése.

Antókhia a Római Birodalom harmadik legnagyobb városa, több mint 500 ezer fős lakossággal. Igazi kozmopolita hely, számos kultúra keveredett benne. Rómaiak, görögök, zsidók, és különböző keleti népek (Perzsiából, sőt, Indiából és Kínából is) éltek itt. Szíria római tartomány fővárosa volt, igen gazdag település. Heródes negyedes fejedelem márványlapokkal építette ki a város főútját, amelyet csodálatos oszlopsor szegélyezett. Az antiókhiai missziói gyülekezet igazi nagyvárosi környezetben született meg. Olyan sokszínű, sokkultúrájú városban, mint amilyenek a mai nagyvárosok, Budapest is. Ugyanakkor amíg egy missziói gyülekezet dinamikusan fejlődik, szaporodik egy ilyen környezetben, sőt, misszionáriusokat küld ki távoli pogány vidékekre, a református gyülekezetek jó része nehezen találja a helyét egy megváltozott világban. Nehezen kerül kapcsolatba nem egyházas emberekkel, nehezen érti, miért nem jönnek többen hittanóra, konfirmációra, istentiszteletre, nehezen gondolja át és változtatja meg évtizedes vagy évszázados missziói stratégiáit. Mindeközben kárhóztatja a globalizációt, az emberek érdektelenségét, a pénzimádatot, a szektákat, az egyházi vezetést, a politikát, stb. Ebben a helyzetben szeretnénk az Igéből meglátni, melyek a missziói gyülekezet életfunkciói, és mi a missziói gyülekezet titka, hogy mindezen keresztül az Ige és a Lélek formáljon bennünket is egyre inkább olyan közösséggé, amely Jézus Krisztus hiteles tanúja ebben a világban.

I. A missziói gyülekezet születése: evangélizáció

Az antiókhiai gyülekezet születése mögött nem álltak gyülekezetplántálási stratégia, szociológiai felmérés, felekezeti döntés, egyházi hivatalosok és pontosan megszabott költségvetés. Nincsenek nevek, akiket később úgy tisztelhetek volna, mint gyülekezetalapító atyák. Ehelyett azok vannak, akik „*az István miatt támadt üldözés következtében szétszóródtak...*”. A gyülekezet alapítói névtelen menekültek. Jeruzsálemből menekülnek számosan, mert István megkövezése után, amint azt jól tudjuk Saul történetéből, beindult a Jézus-követők meghurcolása, bebörtönzése, hitük megtagadására kényszerítése. Ezek az emberek nyomorúságban vannak. Bizonytalan az otthonuk, a megélhetésük, a családjuk sorsa. Könnyen lehet, hogy szétszakadtak családok, hogy egyesek már börtönbe kerültek. Nem tudunk semmit a személyes

drámákról, de nem kell túl nagy fantázia ahhoz, hogy belássuk, számos ilyen történet húzódik meg a háttérben. Az első tanítványok tehát szétszóródtak, és ezzel akár hatalmas és végzetes csapás érhetne volna a kibontakozó jézus-mozgalmat, de nem ez történt. Amint a gomba szétszórja a spóráit, egy növény a magjait, úgy szaporodott meg a tanítványok száma, úgy terjedt az Ige. Azért, mert ezek a menekültek „*hirdették az igét*”, „*hirdették az Úr Jézust*” először csak zsidóknak, de egyesek görögöknek, azaz pogányoknak is. „*És az Úr keze velük volt, úgyhogy sokan hittek, és tértek meg az Úrhoz.*” Azaz az Úr hitelesítette Jézusról szóló bizonyágtételüket jelekkel és csodákkal, a Szentlélek erejének kiárasztásával (vö. 4.30). Az ő Urukna, Jézusnak kedves volt, hogy azok, akik neve miatt kerültek nyomorúságba, nem elerőtlenedtek, nem estek kétségbe, nem fordultak el csalódottan ettől az Istentől, aki hagyja őket üldözést szenvedni. Amerre mentek, ahova eljutottak, hirdették Jézust. A teher, ami rájuk nehezedett, a nyomás, hogy menekültté lettek, nem vette el szívük örömét, a megtalált Jézus jelenlétének valóságát, a hitnek azt a bizonyosságát, hogy nincs más név és nincs más út, nincs más valóság, csak Jézus. Ezért még a válságban is Jézusról tesznek bizonyágot. Nem azért, mert parancsot kaptak az evangélizációra, nem azért, mert elvárták ezt tőlük, hanem azért, mert Jézus csordult túl szívükben. Vajon mi ennek, és ezen keresztül az antiókhiai missziói gyülekezetnek a titka?

II. A missziói gyülekezet épülése: tanítás

Antiókhiaiban sokan megtértek az Úrhoz, megszületett a hívők közössége, de szükség volt a gyülekezet megalapozására, megerősödésére. Amikor megtudták Jeruzsálemben, hogy milyen nagyszámban megtértek pogányok Antiókhiaiban, elküldték Barnabást. Barnabásnál alkalmasabb embert nem könnyen találtak volna Jeruzsálemben erre a feladatra. Maga is pogány vidéken nőtt fel (ciprusi diaszpóra zsidóként), és így jól ismerhette a nem zsidók életét, szokásait. Ezen felül bőkezű adakozással tett Jeruzsálemben bizonyágot arról, hogy szíve-lelke egy az Úrral és az első gyülekezettel (4.36-37), ami nyilvánvalóan azt jelentette, hogy az apostolok bíztak benne. De talán ennél is fontosabb személyisége, hiszen nem véletlenül kapta a Barnabás, azaz a „Vigasztalás fia” elnevezést. Bátorító, másokat erősítő, felkaroló, nagylelkű személyisége és szolgálata meghatározó volt a misszióban.

Barnabás, amikor szembetalálja magát az antiókhiai hívekkel, „*látta az Isten kegyelmét, megörült, és bátorította mindnyájukat, hogy szívük szándéka szerint maradjanak meg az Úrban.*” Felismeri és elismeri Isten munkáját valami egészen újban és különlegesben. Nem kezd el okoskodni, hogy ezeknek a pogányoknak be kell tartani a zsidó szokásokat ahhoz, hogy az Úr népéhez tartozzanak (ez ekkor még nagy kérdés, vö. Apcsel 15.), hanem örvendezik az Úr kegyelmében, és bátorítja őket.

Tudja azonban azt is, hogy a tanítványokat tanítani kell, fel kell építeni őket a hitben, és látta, hogy önmagában kevés ennek a nagy sokaságnak a tanításához. Ezért elment Tarzuszba, megkereste Sault (Pált), és magával vitte Antiókhiaiba. Ez szintén egy legjobb választásnak bizonyult. Ugyanakkor Saul egy idő után sokkal meghatározóbb vezető lesz, mint Barnabás. A pogányok közötti misszió, bár részben együtt végzik, mégis sokkal inkább kötődik számunkra Pál apostol, mint Barnabás nevéhez. Barnabás ismerte Sault korábról, sőt, segítette is (9.26-28). Ismerte képességeit, és feltehetőleg tudta, hogy Saul lesz a vezető személyiség kettőjük között. De minden féltékenység nélkül megkeresi és bevonja az antiókhiai szolgálatba.

„Egy teljes esztendeig dolgoztak együtt a gyülekezetben, és igen nagy sokaságot tanítottak.” Vajon mit tanítottak egy éven át? Hogyan formálódik a tanítvány, mire van szüksége a nemrégiben megtért embernek? Jézus szavaival: „tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek.” (Mt. 28.20) Jézus tanítását, sőt, magát Jézus Krisztus személyét tanították. Nem pusztán erkölcsi vagy bibliai (ószövetség) igazságokat, hanem azt, hogy mit jelent, hogy Krisztussal együtt meghaltak, és Krisztussal együtt feltámadtak egy új életre. A tanítás úgy formálta a tanítványok életét, hogy levetkőzzék a régi, bűnös természetet, az óembert, és felöltözzék, magukra ölték Jézus Krisztust. Ez a krisztusi tanítás, tanítványság szíve: Az életem Krisztusé, vele együtt meghaltam és feltámadtam, és ezért átformálódok Krisztus képére. A missziói gyülekezet olyan tanítványok közössége, akik értik és élik, hogy Krisztusban új emberré lettek.

III. A missziói gyülekezet együttérzése és áldozata a testvérek iránt: diakónia

Amikor jeruzsálemi próféták vendégeskedtek az antiókhiai testvéreknél, és egyikük megjövendölte, hogy az egész birodalomra kiterjedő, nagy éhínség várható, az antiókhiai gyülekezet nem maradt tétlen. „A tanítványok pedig valamennyien elhatározták, hogy aszerint, amint kinek-kinek módjában áll, valami segítséget küldenek a Júdeában lakó testvéreknek.” Az éhínség keményen sújtotta Júdeát; amint a Josephus Flavius megírta, halálos áldozatokat is szedett (vö. Stott, Acts, 205). Az összegyűjtött ajándékot Barnabás és Saul vitte el a jeruzsálemi gyülekezet elöljáróihoz.

A missziói gyülekezet nem önmagáért létezik. Isten családja részének tekinti magát, és nem pusztán saját érdekei, saját szükségei irányítják döntéseit. Arra gondolni, hogy antiókhiai pogányok a sajátjukból adnak és gyűjtenek júdeai zsidó emberek megsegítésére, nonszensz. Az Isten népében ugyanakkor ez a lépés természetes kell, hogy legyen. Képesség, lehetőség volt az egyik oldalon, és szükség, rászorultság a másikon. Ezzel azt is kifejezték az antiókhiai tanítványok és a gyülekezet, hogy a zsidó Jézus-követőket testvérnek tartják, egy nép, egy test velük. A missziói gyülekezet nem csak saját növekedésével, életével, egészségével van elfoglalva, hiszen Isten Országát látja a szemei előtt, amely sokkal nagyobb, mint egyetlen közösség vagy akár felekezet élete.

IV. A missziói gyülekezet együttérzése és áldozata a távollévők iránt: misszió

Amikor a gyülekezet vezetői, próféták és tanítók a legkülönbözőbb etnikai háttérből, egy alkalommal imádkoztak és böjtöltek, ezt mondta a Szentlélek: „Válasszátok ki nekem Barnabást és Sault arra a munkára, amelyre elhívtam őket.” Feltűnő a leírás tömör volta: „Akkor böjtölés, imádkozás és kézzrátétel után elbocsátották őket.” Ezzel indul Pál apostol és Barnabás első missziói útja, amely során gyülekezetek születnek a népek között, és amely után Antiókhiaiba térnek vissza beszámolni mindarról, amit az Úr tett velük és általuk.

Vajon mennyire hiányzott az antiókhiai gyülekezetnek két kedves tanítójuk, Barnabás és Saul? Vajon mióta érlelődött már a döntés kiküldésükről, hiszen itt már csak azt olvassuk, hogy a Szentlélek arra a munkára kéri az elkülönítésüket, amelyre már elhívta őket? Vajon voltak-e olyanok, akik azt mondták, még nem jött el az ideje annak, hogy a pogányok közé menjenek, még nem jött el az ideje annak, hogy mások

átvegyék a vezető helyüket, mindez a gyülekezet leépüléséhez fog vezetni? Még az is lehet, hogy voltak ilyen hangok (amelyeket kétségkívül ismerünk az egyház történetéből), de a nagy többség, akik imádkoztak, akik a Lélek szerint jártak, egy volt abban, ahogy Barnabást és Pált böjttel, imádsággal, kézrátétellel kibocsátották. Igen, biztos hiányoztak a gyülekezetből, biztosan megváltoztak dolgok, de tudták: nem csak önmagukért, hanem azokért a népekért is felelősek, akik még nem hallottak Jézusról. Mert az antiókhiai gyülekezet missziói gyülekezet volt – nem a nevében, hanem a gondolkodásában, életvitelében, imádságában, Jézus követésében. Készek voltak áldozatot hozni a még nem hívőkért, és ezért engedelmeskedtek a Léleknek, és kiküldték két legjobb emberüket a pogányok közé. Áldozatuk, lemondásuk gazdagodást hozott Isten Országának, mert terjedt az Ige, és végül meggazdagította őket is, amikor meghallották, milyen hatalmas dolgokat tett az Úr az ő Barnabásuk és Sauluk által (14.27).

Mi jellemezte tehát az antiókhiai, ezt a nagyvárosi missziói gyülekezetet? Születése a Szentlélek munkája olyan Jézus-követők által, akik a nyomorúságban is készek és képesek voltak Jézust hirdetni. Mi a titkuk? Egy olyan vezető érkezik a formálódó közösségbe, aki nyitott az újra, sőt, képes egy nála meghatározóbb vezetőt bevonni a gyülekezet életébe. Mi Barnabás döntéseinek a titka? A pogánygyülekezet tagjai közösséget vállalnak a zsidó származású testvérekkel, és adományaikkal segítik őket, ami abban a világban elképzelhetetlen volt. Mi ennek a titka? Végül készek elbocsátani, kiküldeni két legjobb emberüket a népek közé, imával, áldással, miközben ez által ők nem keveset veszítenek. Mi a titka? Az, amiről Lukács így ír: „*A tanítványokat pedig Antióchiában nevezték először keresztyéneknek.*” Valószínű, gúnynévként ragadt rájuk, hogy keresztyének, *krisztianoi*, azaz krisztusiak. Mert állandóan erről a Krisztusról beszéltek, ehhez mérték magukat, ennek szolgálatába álltak. Rájuk ragadt hát Krisztus neve. Vannak fradisok és dózsások (lehet, hogy már nincsenek...), hobósok és hungáriások, cure-osok és mode-osok, avrilesek és hannah montanások, gyurcsányisták és orbánisták, krisnások és krisztusosok – azaz keresztyének. Mindezen csoportok jellemzői, hogy rajongásig azonosulnak azzal a személlyel, bandával, akiről a nevüket kapták. Így van ez ma, de így volt akkor is. A keresztyének, a krisztusosok rajongtak Jézusért, róla beszéltek, belőle éltek, amikor fura viselkedésük miatt kérdezték őket, Krisztusról szóltak. A missziói gyülekezet titka, hogy krisztusi emberekből felépülve krisztusi gyülekezet. A krisztusi gyülekezet ugyanakkor missziói gyülekezet. Amelyik gyülekezet pedig nem missziói, nem is krisztusi. Az antiókhiai gyülekezet, a missziói gyülekezet titka, hogy Krisztus élete testesül meg általa, Krisztust öltözte magára.

V. Gyülekezetünk, mint missziói gyülekezet

Végezetül reflektáljunk együtt gyülekezetünk jelen helyzetére, és arra, hogy vajon mire hív bennünket a Szentlélek a mai igéből szólva. Mindezt pedig nem általánosságban kell megtennünk, hanem abban a konkrét helyzetben, amelyben társadalmunk és gyülekezetünk van. Éppen ezért konkrétan és gyakorlati módon vetem fel a kérdéseket.

Egyre valóságosabb, kézzelfoghatóbb az aggodalom, a reménytelenség, a kiüttalanság a mai magyar társadalomban. Félreértés ne essék: ez nem jó, és ennek nem örülünk, már csak azért sem, mert mindannyiunkat érint valamilyen módon. A baj, a

nyomorúság, a lezülles és szétesés megpróbál minket is, és felszínre hozza szívünk valóságos állapotát, igazi irányultságát. Megmutatja, hogy valóban Jézus Krisztus lett-e számunkra a legfőbb valóság, az élet, az igazság, akit olyan valóságosan magunkra öltöttünk, hogy jártunkban-keltünkben szeretete és békessége sugárzik rólunk. Fény derül, elsősorban a magunk számára, arra, hogy valóban tudjuk-e, hisszük-e, hogy Krisztussal együtt meghaltunk és feltámadtunk, és semmi el nem szakíthat szeretetétől. Átgondolhatjuk, hogy hétközben szétszóródva, munkahelyet elveszítve, anyagilag megszorogatva Jézust hirdetjük, róla teszünk-e bizonyosságot. Mindez arról beszél, hogy ki az Úr életünkben, kibe vetjük a reménységünket. Megpróbáltatunk ebben, betegségekben, nyomorúságokban, hogy vajon Jézus-e az első a számunkra. Áldott legyen érte az Úr! – hiszen megtisztulásunkat és megújulásunkat végzi.

Túl azon, hogy missziói gyülekezetként arra hívtunk, hogy Krisztusról tanúskodjunk a környezetünkben, arra is hívtunk, hogy gondoskodjunk a rászorulókról. A gyülekezetben, különösen a házicsoportokon keresztül, tudunk azokról, akik a válság kapcsán elveszítik munkájukat, és – akár ezzel összefüggésben, akár ettől függetlenül – súlyos helyzetbe kerülnek, mert nem tudják fizetni a hiteleiket. Nagyon kérem, hogy amint újabb anyagilag tarthatatlan helyzetbe kerülő testvérről tudunk, tájékoztassuk arról a Egymásért csoportot (Kocsis Viktor), a gondnokunkat, aki a gyülekezet költségvetését felügyeli (Svarci), és a lelkészeket. Nem ígérhetjük, hogy biztosan meg tudjuk oldani a problémákat, de azt igen, hogy meggondoljuk a lehetőségeket, és lelkileg is szeretnénk támogatást adni. Eddig is voltak, akik a gyülekezeti szeretetszolgálatra adakoztak, és nagyon kérem, hogy – amint kinek-kinek módjában áll – továbbra is adakozzunk erre a célra. Krisztust öltük magunkra abban is, hogy megosztjuk testvéreinkkel azt, amink van.

Végezetül a misszióról, a növekedésről. Az Apcsel sorozat címe az Ige növekedése, de nem csak a történelmi események miatt, hanem azért is, mert hisszük, hogy az Úr Igéje továbbra is növekedik köztünk, az Úr keze velünk van, és egyre többen térnek meg az Úrhoz. Ehhez a misszióhoz, növekedéshez több olyan döntés tartozik, amelyekről az elmúlt évben többször is beszéltem. Egyrészt a misszió részeként tekintünk a templom továbbépítésére, ami a jelen helyzetben kérdéses, hogy mikor kezdődhet el (a tervek hamarosan elkészülnek). Másrészt ehhez kapcsolódik egy harmadik lelkipásztor szolgálatba állítása. A növekvő, missziói gyülekezetben növekvő szolgálati felelősségek vannak, és ezek egy részét – a sok önkéntes szolgálóval együtt – egyre nehezebben tudjuk elvégezni Eszterrel. Ebben az évben a presbitérium már betervezte a költségvetésbe szeptembertől egy harmadik lelkipásztor fizetését. Ugyanakkor még nem találtuk meg a megfelelő személyt, és abban is várom Isten vezetését, hogy a válság miatt vajon elhalasszuk-e ezt a lépést. Harmadszor, az Istentől elkészített időben be kell vezetnünk a második istentiszteletet, ami a missziói növekedés része. Mindez a misszió érdekében kell, hogy megtörténjen – és mindez áldozatot, változást, lemondást követel valamilyen értelemben mindannyiunktól. Ezért először is azt kérem, hogy gondoljátok át: vajon egy szívvel, egy lélekkel mögé álltok-e ezeknek a lépéseknek: templom, újabb lelkipásztor, két istentisztelet. És ezzel együtt hadd mondjam el, nagyon várom, hogy Isten Szentlelke úgy vezessen bennünket is mindezekben a kérdésekben, ahogyan az antiókhiai gyülekezetet. Amikor imádság és böjt közben az Úr kijelenti nekünk, hogy ő mikor, minek és hogyan hozza el az idejét. Nem akarok nélküle lépni, és nem is szeretnék lemaradni az időzítéséről. Ebben hívom a gyülekezetet imádságra, hogy a Lélek által egyre inkább missziói, azaz krisztusi

gyülekezetté formálódjunk, és áldássá legyünk úgy a rászorulóknak, mint a Krisztustól távoliak számára. Bárcsak nevezhetnének bennünket, még ha gúnyból is, igazán keresztyének, krisztusnak. ÁMEN!